Средно училище "Св. св. Кирил и Методий"

ул. „Тодор Каблешков" № 1, 3320 гр. Козлодуй
☎ 0973/80886,
e-mail: info-603077@edu.mon.bg, www.kim-kozloduy.com

ПРОГРАМА
ЗА ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

за учебната 2026/2027 година

I. Нормативна основа

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, с действащите изменения и допълнения;
- Наредба № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка, с действащите изменения и допълнения;
- Наредба № 10 от 01.09.2016 г. за организация на дейностите в училищното образование, с действащите изменения и допълнения;
- Стратегията за развитие, Правилникът за дейността и Планът за дейността на СУ „Св. св. Кирил и Методий“ за учебната 2026/2027 година;
- Годишните планове за часа на класа, плановете за БДП, превенция, подкрепа за личностно развитие и другите училищни планове и програми, относими към дейностите.

II. Същност и обхват

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимосвързани и формират интердисциплинарен комплекс за придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности, както и компетентности, свързани със здравето, безопасността и устойчивата околна среда.

Гражданско образование: формира гражданско съзнание, познаване на демократичните принципи, правата и задълженията, отговорно участие и готовност за действие в полза на общността.

Здравно образование: развива знания, нагласи и умения за здравословен начин на живот, психично и емоционално благополучие, безопасно и отговорно поведение.

Екологично образование: формира екологична култура, отговорност към природните ресурси и готовност за устойчиви решения и действия.

Интеркултурно образование: развива уважение към културното многообразие, умения за диалог, равнопоставеност, недискриминация и конструктивно взаимодействие.

III. Цели

- Формиране на активни, отговорни и самостоятелни личности, които познават и отстояват своите права и изпълняват своите отговорности.
- Развитие на умения за общуване, сътрудничество, критическо мислене, мирно решаване на конфликти и участие във вземането на решения.
- Утвърждаване на безопасна, подкрепяща и приобщаваща училищна среда и превенция на насилието, агресията, тормоза и рисковото поведение.
- Подкрепа на здравословния начин на живот, психичното здраве и уменията за лична безопасност.
- Изграждане на екологична отговорност и навици за устойчиво потребление и опазване на околната среда.
- Възпитаване на национално самосъзнание, уважение към българските традиции, културно-историческото наследство и демократичните ценности.
- Развитие на медийна, дигитална, финансова и правна грамотност, съобразно възрастта на учениците.

- Насърчаване на ученическото самоуправление, доброволчеството, лидерството и участието в училищни и обществени инициативи.

IV. Приоритети за учебната 2026/2027 година

Приоритетите са съобразени с Плана за дейността на училището за 2026/2027 г., в който са заложени качествено образование, ключови компетентности и функционална грамотност, устойчиво партньорство, безопасна и подкрепяща среда, развитие на учениците чрез занимания по интереси и подкрепа за личностно развитие.

- Безопасна и подкрепяща училищна среда; превенция на тормоза, насилието, дискриминацията и рисковото поведение.
- Развитие на граждански, социални, здравни, екологични, дигитални и медийни компетентности.
- Активно ученическо участие, самоуправление, доброволчество и инициативност.
- Партньорство с родители, местна общност, институции и организации.
- Кариерно ориентиране и подготовка за отговорно включване в обществения и професионалния живот.
- Утвърждаване на училищната идентичност, патриотичното възпитание и уважението към културното многообразие.

V. Начини и форми за осъществяване

- интегрирано в общообразователната, разширената, профилираната и допълнителната подготовка;
- в часа на класа – чрез обучение, практически дейности, дискусии, казуси, проекти и инициативи;
- чрез занимания по интереси, целодневна организация на учебния ден;
- чрез ученическо самоуправление, доброволчески и благотворителни дейности;
- чрез училищни кампании, празници, ритуали, състезания, изложби, срещи, дебати и инициативи;
- чрез работа с родители, институции, гост-лектори и представители на местната общност;
- чрез обучения на връстници от връстници, ученически медии и дигитални образователни ресурси.

VI. Тематично съдържание по образователни етапи

Посочените теми са примерна училищна рамка. Класният ръководител и учителите ги конкретизират според възрастта, интересите и потребностите на учениците, като спазват задължителните тематични области и минималния брой часове по Наредба № 13.

НАЧАЛЕН ЕТАП – I–IV КЛАС

Направление	Примерни теми	Очаквани резултати
Гражданско образование	Аз и моето семейство; Аз и моят клас; Правила, права и отговорности; Правата на детето; Училището като общност; Добри постъпки и взаимопомощ; България – моята родина; Национални символи и празници; Малки доброволчески инициативи.	Разпознава основни права и отговорности; спазва общи правила; участва в общи решения и дейности; проявява уважение, отговорност и принадлежност към класа, училището и страната.
Здравно образование	Лична хигиена; Дневен режим; Здравословно хранене; Движение и спорт; Моите емоции; Приятелство и подкрепа; Лични граници и безопасност; Поведение при риск; Първа помощ – основни действия; Безопасност в интернет.	Прилага основни здравословни навици; разпознава емоции и търси помощ; познава основни правила за лична и дигитална безопасност.
Екологично образование	Природата около нас; Растения и животни; Чиста вода и въздух; Разделно събиране; Пестене на вода и енергия; Сезони и природни явления; Грижа за училищната среда; Ден на Земята.	Проявява грижа към природата; прилага ежедневни действия за пестене на ресурси и поддържане на чиста среда.
Интеркултурно образование	Всеки е различен и ценен; Семейни традиции; Празници и обичаи; Хората по света; Уважение към различията; Толерантност; Приятелство без предразсъдъци.	Приема различията; общува уважително; разпознава нетолерантно поведение и проявява емпатия.

ПРОГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП – V–VII КЛАС

Направление	Примерни теми	Очаквани резултати
Гражданско образование	Права и отговорности; Правила и закони; Ученическо самоуправление; Демократично вземане на решения; Конфликт и медиация; Доброволчество; Обществено полезни каузи; Финансова грамотност;	Аргументира позиция; участва в ученическо самоуправление; различава право, отговорност и правило; разпознава надеждна информация и участва в общностни инициативи.

Направление	Примерни теми	Очаквани резултати
	Медийна грамотност и проверка на информацията.	
Здравно образование	Пубертет и промени; Самооценка; Психично здраве; Здравословно хранене; Физическа активност; Зависимости и психоактивни вещества; Рисково поведение; Онлайн рискове; Насилие, тормоз и кибертормоз; Първа помощ.	Прави информиран избор за здравето; разпознава рискове и форми на насилие; знае към кого да се обърне за помощ; прилага стратегии за самоконтрол.
Екологично образование	Природни ресурси; Енергия и вода; Отпадъци и кръгова икономика; Климатични промени; Биоразнообразие; Устойчиво потребление; Екологичен отпечатък; Училищни екоинициативи.	Обяснява връзката между човешката дейност и околната среда; предлага и реализира устойчиви решения.
Интеркултурно образование	Културна идентичност; Религии, празници и традиции; Стереотипи и предразсъдъци; Дискриминация; Толерантност и равнопоставеност; Език на омразата; Диалог в многообразна среда.	Разпознава стереотипи и дискриминация; общува конструктивно в културно разнообразна среда; защитава достойнството и равнопоставеността.

ПЪРВИ ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП – VIII–X КЛАС

Направление	Примерни теми	Очаквани резултати
Гражданско образование	Демокрация и гражданско общество; Институции и разделение на властите; Права на човека; Гражданско участие; Правна грамотност; Финансова грамотност; Превенция на корупцията; Медии, пропаганда и дезинформация; Електронно управление; Доброволчество и младежко лидерство.	Оценява обществени процеси; познава основни институции и механизми за защита на права; анализира медийно съдържание; участва аргументирано и отговорно.
Здравно образование	Физическо и психично здраве; Стрес и стратегии за справяне; Зависимости; Здравословни взаимоотношения; Лични	Оценява рискове и последици; прави информирани избори; познава източници на надеждна здравна информация

Направление	Примерни теми	Очаквани резултати
	граници и съгласие; Сексуално и репродуктивно здраве; Рисково поведение; Първа помощ и действия при инцидент.	и помощ.
Екологично образование	Устойчиво развитие; Климатични промени; Енергийна ефективност; Възобновяеми източници; Устойчив транспорт; Отговорно потребление; Екологични политики; Проект „Нашето устойчиво училище“.	Свързва личния избор с глобални екологични проблеми; планира и реализира екоинициативи; аргументира устойчиви решения.
Интеркултурно образование	Национална, етническа, религиозна и културна идентичност; Равнопоставеност; Дискриминация и права на човека; Език на омразата; Миграция и културни взаимодействия; Междукултурен диалог; Конфликти в мултикултурна среда.	Анализира прояви на дискриминация и нетолерантност; преодолява стереотипи; участва в диалог и сътрудничество в многообразна среда.

ВТОРИ ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП – XI–XII КЛАС

Направление	Примерни теми	Очаквани резултати
Гражданско образование	Активно гражданство; Конституционни права; Избори и политическо участие; Граждански контрол; ЕС и европейско гражданство; Трудови права и „Моето първо работно място“; Финансови решения и личен бюджет; Превенция на корупцията; Електронни административни услуги; Медийна грамотност.	Прилага знания за права, институции и гражданско участие; прави информирани финансови и професионални избори; използва критично медии и електронни услуги.
Здравно образование	Психично благополучие; Баланс учене–работа–почивка; Превенция на зависимости; Отговорни взаимоотношения; Сексуално и репродуктивно здраве; Семейство и отговорно	Планира поведение, подкрепящо собственото и общественото здраве; търси надеждна помощ и поема отговорност за решенията си.

Направление	Примерни теми	Очаквани резултати
	родителство; Здравни права; Първа помощ.	
Екологично образование	Глобални екологични проблеми; Климатична политика; Устойчиви градове и общности; Кръгова икономика; Зелен преход; Отговорно потребление; Граждански екологични инициативи.	Оценява политики и решения през призмата на устойчивото развитие; участва в граждански и училищни екологични инициативи.
Интеркултурно образование	Културно многообразие в глобализирания свят; Права на човека; Равнопоставеност и антидискриминация; Религиозна и етническа толерантност; Междукултурно сътрудничество; Критичен анализ на стереотипи в медиите.	Защитава човешкото достойнство и равнопоставеността; анализира критично публични послания; взаимодейства конструктивно в разнообразна социална среда.

VII. Задължителни тематични области в часа на класа

В годишните планове за часа на класа задължително се включват тематичните области по чл. 11 от Наредба № 13. Минималният брой часове се спазва съгласно приложение № 5 към наредбата. Теми могат да се комбинират, когато това е педагогически целесъобразно и е съобразено с възрастта и конкретния контекст.

- Патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие;
- Толерантност и интеркултурен диалог;
- Финансова и правна грамотност, вкл. „Моето първо работно място“;
- Военно обучение и защита на родината – за класовете, за които е приложимо;
- Безопасност на движението по пътищата;
- Защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи; оказване на първа помощ;
- Превенция на насилието, справяне с гнева и агресията; мирно решаване на конфликти;
- Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха; киберзащита;
- Кариерно ориентиране – за класовете, за които е приложимо;
- Превенция и противодействие на корупцията;
- Електронно управление и медийна грамотност.

VIII. Минимален задължителен брой часове по класове

Клас	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Общо мин. часове	20	17	17	19	22	22	23	22	23	29	26	27

Забележка: таблицата представя общия минимален брой часове по приложение № 5. Конкретното разпределение по тематични области се прилага пряко от действащото приложение № 5 към Наредба № 13 при разработването и утвърждаването на годишния план на часа на класа.

IX. Ученическо самоуправление

Ученическото самоуправление се организира на ниво паралелка, клас и училище в съответствие с приложение № 6 към Наредба № 13. То е средство за практическо упражняване на граждански права, отговорности, лидерство, сътрудничество и демократично участие.

- участие на учениците при планиране на дейности в часа на класа;
- избор на ученически съвети чрез открито или тайно гласуване;
- участие в обсъждане на въпроси, свързани с училищния живот;
- инициране на кампании, доброволчески дейности, проекти и благотворителни инициативи;
- посредничество и подкрепа при решаване на проблеми и конфликти;
- проучване на мненията, нагласите и предложенията на учениците.

X. Училищни дейности и инициативи за 2026/2027 г.

Дейностите се реализират в съответствие с Плана за дейността на училището и могат да бъдат допълвани според възникнали потребности, ученически инициативи и национални/местни кампании.

Период	Акценти и примерни инициативи
Септември	Откриване на учебната година; избор на ученически съвети; правила за безопасна и подкрепяща среда; Ден на независимостта – 22 септември.
Октомври	Инициативи за превенция на насилието и тормоза; безопасност и киберзащита; ученически инициативи и доброволчество.
Ноември	Ден на народните будители; инициативи за толерантност и интеркултурен диалог; права и отговорности.
Декември	Доброволчески и благотворителни инициативи; човешки права; безопасно поведение през ваканцията.
Януари	Здравословен начин на живот; психично здраве и емоционално благополучие; медийна грамотност.
Февруари	Патриотично възпитание и историческа памет; превенция на агресията; безопасност в интернет.
Март	Национален празник – 3 март; гражданска активност; финансова и правна грамотност; пролетни екологични инициативи.
Април	Ден на българската Конституция – 16 април; Ден на Земята – 22 април; екологична

Период	Акценти и примерни инициативи
	отговорност; първа помощ и действия при бедствия.
Май	Патронен празник – 11 май; Ден на Европа – 9 май; 24 май; ученически инициативи, културна идентичност и междукултурен диалог.
Юни	Ден на Ботев – 2 юни; отчет на ученическото самоуправление; оценка на реализираните инициативи и предложения за следващата година.

XI. Безопасна, подкрепяща и приобщаваща училищна среда

- системна превенция на тормоза, насилието, агресията и дискриминацията;
- развитие на умения за разпознаване, споделяне и търсене на помощ при риск;
- дейности за психично здраве, емоционална грамотност и позитивни взаимоотношения;
- превенция на зависимости и рисково поведение;
- дигитална безопасност, киберзащита и критично използване на информация;
- подкрепа за ученици в риск от отпадане и за ученици със специални образователни потребности;
- работа в партньорство с родители, педагогически съветник/психолог, ЕПЛР и компетентни институции.

XII. Партньорства

За реализиране на програмата училището взаимодейства с родители, Община Козлодуй, РУО – Враца, органите на МВР и ПБЗН, здравни и социални институции, МКБППМН, културни институции, спортни организации, работодатели и други партньори според темата и потребностите.

XIII. Отговорности

- Директорът утвърждава програмата и осигурява условия за нейното изпълнение.
- Класните ръководители разработват годишните планове за часа на класа, съобразени с Наредба № 13, интересите и потребностите на учениците.
- Учителите интегрират подходящи компетентности и теми в обучението по учебните предмети и в проектни дейности.
- Педагогическият съветник, психологът и ЕПЛР подпомагат превенцията, подкрепата и работата по конкретни потребности.
- Ученическият съвет участва в планиране, реализиране и оценяване на инициативи.
- Родителите и партньорите се включват според характера на дейностите.

XIV. Проследяване и оценяване на изпълнението

- анализ на годишните планове и реализираните дейности в часа на класа;
- проследяване на участието на учениците в самоуправление, инициативи, проекти и доброволчески дейности;
- анализ на случаи на насилие, тормоз, рисково поведение, отсъствия и необходимост от подкрепа;
- анкети, обратна връзка и обсъждания с ученици, родители и педагогически специалисти;

XV. Очаквани резултати

- по-висока активност и отговорност на учениците в училищния живот;
- по-добри умения за общуване, сътрудничество и мирно решаване на конфликти;
- повишена чувствителност към насилие, дискриминация, дезинформация и рисково поведение;
- устойчиви здравословни и екологични навици;
- по-висока правна, финансова, медийна и дигитална грамотност;
- утвърждаване на толерантна, безопасна и подкрепяща училищна среда;
- развитие на ученическото самоуправление, доброволчеството и партньорството с родителите и местната общност.

Настоящата програма се актуализира при промяна на нормативната уредба, училищните приоритети или при възникване на нови потребности на училищната общност.

ДИРЕКТОР: Кристина Казакова

Приета с решение на Педагогическия съвет – протокол № 2/12.10.2026 г.
Утвърдена със Заповед № 157/12.10.2026 г. на директора на училището.